

NOMINA EXCOMMUNICANDORUM.

(*Ex eodem Pontificali ms.*)

Hi sunt vocandi. Guillelmus de Arcis, filius Herberti, Rogerus Arundel, Guillelmus de Vernum.

Hi sunt excommunicandi. Robertus filius Helgones, Guillelmus de Poileio, Gunfridus de Falesia, Gualterus diaconus de Sancto Leodecario, Herber-

tns de Tot similiter, Goiffridus de Comanvil, filia Heltonis, filia Ansguoldi, Ricardus de Fonte, filia Benzolini, Radulfus de Argento, de filiabus Ansguoldi, quarum unam habet Ricardus, alteram Gislebertus. Monachi pecuniam habentes.

MONITIO EPISCOPI AD ORDINANDOS.

(*Ex Pontificali ms. bibliothecæ cathedralis Rotomag.*)

225 In celebratione ordinum præmuniantur ordinandi quod pure de peccatis sint confessi, et qui in sacerdotali ordine esse voluerint præparent se communi. Omnes etiam sibi provideant de vestibus necessariis, et quod habeant tonsuras competentes. Cum aguntur ordines, fiat sermo, si placet; postea fiant inhibitiones sequentes, si sint generales ordines et episcopo placuerit, ad terrorem male subintrantium, sub hac forma.

Ex parte Dei omnipotentis Patris, et Filii, et Spiritus sancti, et sub poena excommunicationis majoris inhibemus ne aliquis ligatus infra scriptis impedimentis contra sanctorum Patrum decreta ingerat se ad ordines suscipiendos. Primo ergo, secundo et tertio monemus et inhibemus, sub poena anathematis, ne quis se ingerat ordinandum, nisi prius examinata persona, cum titulo matriculatus, et infra scriptus fuerit et vocatus, ne quis etiam mortalis peccati conscius, vel excommunicatus, aut suspensus ordines recipiat, nisi prius potestatem habenti confiteatur et debite absolvatur. Ne autem ignorans ignoretur, irregulares **226** qui, secundum sacros canones, ab ordinibus prohibentur, duximus seriatim et per ordinem specificandos: Quicumque homicida; item, ecclesiarum incendiarius, seu earum fractor [*ms. fractus*] violentus; item, advocatus in causa sanguinis, vel notorius perjurus; item, exsecutor sævorum tormentorum in publicis administrationibus; item, Simoniacus qui quodcumque beneficium vel titulum illicite adeptus, vel religionem taliter est ingressus; item, inventor vel fautor Simoniacarum pactionum; item, apostata a fide vel religione, non reconciliatus; item, qui ab episcopis hæreticis, schismaticis gratiam sedis apostolicæ non habentibus scienter aliquos [*ms. alios*] ordines recipit; item, qui sub falso titulo vel ficto, aut alias pacto imo cum suo præsentatore de hujusmodi titulo postquam ordinatus fuerit eidem restituendo, vel alias occasione hujusmodi eundem non inquietando, vel qui annuam pensionem, vel quodcumque emolumentum tempo-

rale, presentationem vel promotionem procuranti, sub quocumque promiserit colore; item, per saltum ad aliquos ordines promotus; item, prius conjugatus, nisi hoc faciat in casu a jure permissio; item, nullus qui excommunicatus scienter ordines recipit aliquos, et in susceptis ministrare præsumperit; **227** item, bigamus, vel corruptarum maritus; item, Deo sacratarum virginum violator; item, nullus sortilegus, vel necromanticus, vel prohibitarum artium doctor sive factor; item, morbo sontoico vel caduco, lunatico, vel alio incurabili morbo laborans, aut corpore vitiatus; item, illegitimus, nisi cum eo fuerit dispensatum sufficienter; item, servus natus præter conscientiam et voluntatem domini sui; item, nullus alterius diocesis, nisi litteras dimissorias habuerit, ac etiam titulum sufficientem. Item, inhibemus quod nullus ordinem subdiaconatus accipiat, nisi sit ætatis xviii annorum, diaconatus xx, presbyteratus xxiii et xxv annum attigerit; item, nullus religiosus de jure vel facto non professus; item, curatus beneficiatus, qui infra annum non fuerit ordinatus in presbyterum a tempore curæ susceptæ, et pacificæ possessionis adeptæ, nisi ex dispensatione, qua etiam rite sit usus; juxta constitutionem *Cum exc.*: item, nullus sine vero titulo, vel cujus titulus ad non titulum est redactus, nisi in gratia speciali. Quibus omnibus et singulis durantibus impedimentis supradictis, ut ab hujusmodi ordinum susceptione se abstineant, quousque cum eis fuerit dispensatum, **228** præcipimus sub poena excommunicationis superius adnotata, et bene caveatur de omnium mutilatione membrorum ordinandorum in sacris; ne sint etiam gibbosi, vel manci, vel alias corpore vitiati, propter scandalum cleri et Ecclesiæ evitandum.

Quia res quam tractaturi estis satis periculosa est, fratres charissimi, moneo vos ut diligenter et honeste totius missæ ordinem, et consecrationem, et fractionem atque communicationem ab aliis jam doctis sacerdotibus discatis, priusquam missam vestram cantare præsumatis.

BENEDICTIO ABBATIS MONACHORUM.

(*Ex eodem Pontificali ms.*)

In ordinatione et benedictione abbatis per electionem monachorum, primo venit ad altare indutus in habitu pontificali pro missa dicenda, et dicit Consi-

teor, etc. Et postea debet sedere ante altare in sede sua præparata, et tunc duo abbates adducunt novum abbatem ante episcopum indutum amictu, alba, mis-

nipulo, et stola, et cappa loco casulæ, et eodem modo **A** abbatibus assistentes; et antequam incipiatur missa, dicant isti assistentes: Adest clerus, etc. Dicti vero abbates assistentes, baculos **229** tenentes in manibus, electus vero baculum non ferat, sed super altare ponatur, donec illum de manu episcopi recipiat, sicque sedeant in ordine super scamnum ad gradum altaris, et dicto Confiteor a pontifice, etc., antequam introitus missæ incipiatur, dicant dicti assistentes:

Adest, Pater reverende, electus noster ad benedictionem suam suscipiendam.

Interrogatio ab episcopo facienda: Scitis hunc fratrem electum idoneum ad abbatis officium? *Responsio*: Scimus, quantum humana fragilitas nosse sinit.

Interrogatio. Est electus secundum regulam beati Benedicti a fratribus? *¶* Canonica in eum fratrum consensit electio.

Interrogatio episcopi: Habetis inde scriptum? *¶* Habemus.

Episcopus: Legatur.

Tunc legitur scriptum seu processum. Si autem ex provisione apostolica sit electus, abbates assistentes ipsum electum ad benedicendum presentantes dicant: Reverende Pater, adest electus noster ad benedictionem suam suscipiendam.

Interrogatio episcopi: Est canonice electus? *Abbatibus*: Provisionis apostolicæ in eum canonica consensit electio.

230 *Episcopus*: Habetis inde scriptum? *Abbatibus*: Habemus. *Episcopus*: Legatur.

Tunc legitur provisionis scriptum, quo lecto dicat episcopus: Quia ergo in eum fratrum consentiunt vota, prius eum censuram apostolica auctoritate examinandum, si suum propositum et sancti Benedicti regulam velit ipse observare, sibi que subjectos ut id ipsum faciant diligenter instruere, resque locorum suorum hactenus dispersas injuste, quantum prævalet, congregare, easque in usus Ecclesiæ et fratrum, pauperum etiam et peregrinorum distribuere; sicque esse dignum ad ordinationem accedere; et ideo interrogamus te, frater, si vis secundum regulam sancti N. vel Benedicti vivere, tibi que subjectos ut id ipsum faciant regulariter edocere? *Responsio*: Volo.

Interrogatio episcopi: Vis bonis et rebus ecclesiæ tibi commissæ inibi coadunatus fideliter custodiam adhibere; et injuste dispersas, quantum prævalet, recolligere, easque in usus ecclesiæ et fratrum, pauperum et peregrinorum fideliter distribuere? *¶* Volo.

Interrogatio episcopi: Vis pauperibus et peregrinis benevolens et hospitalis esse? *¶* Volo.

Interrogatio episcopi: Vis ordinem tuum religioso **231** habitu et sanctis moribus decorare? *¶* Volo.

Interrogatio episcopi: Vis sanctæ N. Ecclesiæ, mihi que (46) et successoribus meis subjectionem et obedientiam exhibere secundum canonicam auctoritatem et decreta sanctorum pontificum? *¶* Volo.

Episcopus: Augeat tibi Deus fidem et constantiam, ut promissa servare valeas et fideliter adimplere. *Clerus respondeat*: Amen.

Quo dicto incipiat episcopus antiphonam, choro eam prosequente. Antiphona: Confirma hoc, Deus, quod operatus es in nobis a templo sancto tuo quod est in Hierusalem, alleluia, alleluia. *Psalmus*: Exsurget Deus. Et dicitur totus psalmus cum Gloria Patri, et sicut erat, reiniciendo antiphonam Confirma. Et in casu quo fiet missa de alio quam pro abbate, post orationem diei dicitur oratio sequens sub uno Per Dominum.

Ad missam introitus. *Officium*. Protector noster, aspice, Deus. *Psalmus*. Quam dilecta tabernacula tua, Domine, etc.

Oremus.

Oratio.

Concede, quæsumus, Domine, [al., add., huic] electo famulo tuo N., ut prædicando et exercendo quæ recta sunt per exemplum bonorum operum animos suorum instruat subditorum, **232** et æternæ remunerationis mercedem a te piissimum Pastore recipiat. Per.

Finita oratione prosternant se ante altare episcopus et electus etiam cum abbatibus assistentibus, et dicantur septem penitentiales [add. Psalmi], et fiant litanie. Et cum dictum fuerit Ut pontificem nostrum, surgat episcopus solus, et dicat: Ut electum istum beneddicere digneris, te rogamus. *Chorus respondeat, respondendo*. Ut electum, etc. *Episcopus*. Ut electum istum beneddicere et sanctificare digneris, te rogamus. *B* Ut electum istum beneddicere et sanctificare, et consecrare digneris, te rogamus. *Quo dicto iterato se prosternat episcopus, et finiatur litania, qua dicta episcopus dicat sub silentio*. Pater noster, et ad modum precum. Et ne nos. *Chorus*: Sed libera nos. *Et post*: Salvum fac servum tuum. *Chorus*: Deus meus. *Episcopus*: Dominus custodiat introitum tuum et exitum tuum. *Chorus*: Ex hoc nunc. *Episcopus*: Dominus custodiat te ab omni malo. *Chorus*: Custodiat animam tuam Dominus. *Episcopus*: Nihil proficiat inimicus in eo. *Chorus*: Et filius iniquitatis. *Episcopus*: Esto illi, Domine, turris fortitudinis. *Chorus*: A facie inimici. *Episcopus*: Exsurge, Domine, adjuva nos. *Chorus*: Et libera nos. *Episcopus*: Domine, Deus virtutum, converte nos. **233** *Chorus*: Et ostende. *Episcopus*: Domine, exaudi. *Chorus*: Et clamor. *Episcopus*: Dominus vobiscum. *Chorus*: Et cum spiritu tuo. *Orationes sequentes ad modum orationis*.

Oratio.

Concede, quæsumus, omnipotens Deus, affectui nostro tuæ miserationis effectum, et famulum tuum, quem ad regimen animarum eligimus, gratiæ tuæ dono prosequere, ut te largiente cum ipsa tibi nostra electione placeamus. Per Christum.

Oremus.

Domine Deus omnipotens, exaudi preces nostras, et super hunc famulum tuum spiritum tuæ benedictionis emitte, ut cælesti munere ditatus, et tuæ majestatis possit gratiam acquirere, et bene vivendi aliis exemplum præbere. Per.

Oremus.

Exaudi, Domine, preces nostras quas in conspectu tuæ majestatis super hunc famulum tuum fundimus, qui vice tui nominis ad gubernationem ovium tuarum statuitur, ut eum respicere, et interveniente beato Benedicto patrono et gubernatore nostro beneddicere digneris; et qui ad redemptionem et protectionem nostram de caelis descendisti, et mundo te Deum et summum [al., summum et verum] Pastorem exhibuisti, dicens: *Ego 234 sum pastor bonus* (Joan. xi, 14), te invocamus, te suppliciter deprecamur, ut huic servo tuo quem pastoralitatis [al., pastoralis officii] culmen subire voluisti, tuæ bonitas adsit, et benedictio omnibus diebus vitæ suæ; protege eum, Domine, et defende ab omnibus visibilibus et invisibilibus adversitatibus inimicorum, dirige gressus ejus in viam pacis et justitiæ; et largire tuarum dona virtutum, justitiam, temperantiam [al., add. prudentiam, charitatem, sobrietatem, patientiam].

(46) De abbatum subjectione et obedientia episcopis suis vide S. Bernardum, l. iii De consider., c. 3, et tract. De offic. episcoporum, c. 9.

triam], fortitudinem et longanimitatem, constantiam a superabilem, fidem non fictam, spem inconcusam, mentem devotam, humilitatem perfectam, intelligentiam rectam, benignitatem, modestiam, unanimitatem, pacem, concordiam, castitatem, abstinentiam, vigilantiam, discretionem, rectitudinem, scientiam, pietatem, consilium, et in cunctis actibus tuis involatam perseverantiam. Aufer, Domine Jesu Christe, ab eo quidquid pravum et distortum, et [al., est] quidquid saluti contrarium, quidquid animæ noxium [al., nocivum], superbiam, jactantiam, vanam gloriam, elationem, quidquid ad ultimum displicens esse potest. Circumda eum interius et exterius tuæ protectionis auxilio, ut te defensore sit tutus, te protegente securus, te docente sciens. Ostende ei viam per quam ambulet, tribue ei thesauros sapientiæ ut **235** sciat et habeat unde nova et vetera proferat, fac eum in omnibus tua sequi vestigia, et de sua ministracione gaudium bonum adipisci, ut post hujus sæculi excursus, cum ante tribunal tuum venerit, cum multiplici fructu animarum illud [al., add. ei] præmium etiam largiaris cum omnibus quos tibi repræsentabit, quod fidelibus dispensatoribus tuis pro tuo nomine laborantibus in terris te promissisti [al., repromissisti] daturum esse in cælis; qui cum Deo Patre, etc. Amen.

Tunc tradat ei regulam episcopus, legendo regulam, dicens :

Accipe regulam a sanctis Patribus nobis traditam a regendum et custodiendum gregem tibi a Deo creditum, quantum ipse tibi Deus constituerit, et humana fragilitas permisit.

Postea det ei baculum, legendo, dicens :

Accipe baculum pastoralis officii quem præferas cæteræ tibi commissæ ad exemplum justæ severitatis et correctionis.

Deinde prosequatur missam, et dicatur Epistola ad Timotheum : « Omnis Scriptura divinitus inspirata, » etc. (II Tim. III, 16.) Et Evangelium secundum Lucam : « Quis putas fidelis servus? » (Luc. XII, 42.) Credo in unum Deum Patrem. Offertorium; et tunc offerat abbas novus duos magnos panes, **236** duos potus vini [al., duo barilia vino plena], duas torchias cum pecunia in torchiis infixæ usque ad devotionem

novi abbatis pro oblatione. Oblatione facta remaneant novus abbas et assistentes in locis suis ante altare, et tunc dominus episcopus procedat in missa, et lavet manus suas dicendo : Lavabo inter innocentes, etc. Et tunc administratur una hostia pro abbate novo. Sequitur secreta.

Munera, quæsumus, Domine, suscipe placatus, et [al., add. hunc] electum famulum tuum semper [al., add. et] ubique misericorditer protege. Per Dominum.

Et post fractionem fit benedictio ad populum, prout missa celebratur ad voluntatem celebrantis. Post Agnus Dei episcopus dat pacem novo abbati, et communicat eum.

Communio : Unam petii a Domino, hanc requiram etc.

Postcommunio.

Oratio.

Hæc nos communio, Domine, purget a crimine, ac electum famulum tuum benigna pietate conservet. Per Dominum.

Missæ rite peracta, antequam episcopus recedat ab altari, duo abbates assistentes abbati ordinato, unus ad dextram et alter ad sinistram, ducant ipsum ad majus altare ante conspectum episcopi, et ibidem faciat abbas ordinatus professionem suam super altare ad modum qui sequitur :

Sequitur professio.

237 Ego frater N. humilis abbas N. talis loci, Deo et sanctæ matri Ecclesiæ, N. et tibi, Pater N. tuisque successoribus debitam subjectionem et obedientiam a sanctis Patribus constitutam, secundum regulam sancti Benedicti, ore promitto et manu propria confirmo. Tunc faciat abbas cum penna et incausto [Gallice, encre] crucem in fine cedule de manu sua propria; et postea ducatur in sede sua per archidiaconum dicentem : Sta, et tene locum a Deo tibi delegatum; potens est enim Deus ut augeat tibi gratiam. Statimque cantor incipiat : Te Deum laudamus. Quo finito dent ei omnes fratres osculum pacis, genua flectentes ante patrem a Deo sibi constitutum.

BENEDICTIO ABBATIS CANONICORUM.

Ex eodem Pontificali. ms.)

Electio abbatum canonicorum eodem ordine quo superius digesta est electio abbatum monachorum, et omnibus eodem ritu expleis, psalmis, litanis, et precibus, dicat super electum has benedictiones.

Oremus.

Oratio.

Adesto supplicationibus nostris, omnipotens Deus, et quod humilitatis nostræ gerendum est ministerio tuæ **238** virtutis impleatur effectu. Per Dominum.

Benedictio.

Benedic, Domine, hunc famulum tuum N. quem ad regimen animarum eligimus, ut sit ei fidelissima cura subditorum ad bona provocare, seipsum irreprehensibilem custodire, bona semper agere, prava vitare, studium in divinis habere. Illumina, Domine, eorum gratia Spiritus tui, cujus plenitudine repletus mundana despiciat, prospera contemnat, in adversis fortis et insuperabilis existat, odio habeat superbiam, diligat humanitatem, amplectatur charitatem, præ oculis semper habeat castitatem, dile-

ctioni Dei et proximi semper vacet [ms., vocetur], vitia reprehendat, contra superbos erectus existat, errantes ad viam veritatis reducat, bonis se parem faciat. Expande [ms., expandi] ei, Domine, thesaurum sapientiæ tuæ ut sciat et intelligat, cæterosque doceat verba sacræ legis tuæ, ut Veteri et Novo Testamento instructus voluntatem tuam faciat, et in finem usque perficiat. Dominator Domine, a cujus munere venit omne quod bonum est, da ei potestatem ligandi atque solvendi subditos, et ita rem ecclesiasticam moderari ut in nullo dissentiat a vero; sed ita ducat subditos ut cælestis patriæ faciat colonos, ipsæque **239** in finem a te mercatur audire : Euge, serve bone et fidelis, quia supra pauca fuisti fidelis supra multa te constituam, intra in gaudium Domini tui (Matth. XXV, 21). Quod ipse præstare digneris, qui vivis et regnas, Deus, per omnia sæcula sæculorum. Amen.

Hic tradat ei episcopus regulam canonicorum, et legendo, dicat : (47)

Accipe virgam pastorem sollicitudinis, et sic vi-

(47) Nec aliquid desse videtur.